

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

lenticv-||la noui testamenti Cardi.||nalis sancti Xisti.||

Cajetan, Thomas

Colonie, 1526

VD16 V 1243

lenticuli secu[n]di quaestio secu[n]da

urn:nbn:de:hbz:466:1-34421

Ientaculi secūdi quæstio secūda xxvij
origenē destinatus. Ut cūq; sit, text⁹ verificat̄ vtro
q; modo: vt patet ex dictis. Nec de prima q̄stioe.

Circa secundā questionē de verbis Jo-
an. q non ex sanguinibus &c. ambi-
guitas occurrit primo an vna & eadem gene-
ratio neget̄ p tres negatiōes, nō ex sanguinib⁹ neq;
ex voluntate carnis neq; ex voluntate viri, an singu-
lis negationibus respondeant singule generatiōes.
Nam si vna eademq; generatio per omnes nega-
tur, inutilis videtur multiplicatio tot causarū: ad
quid enim opus est miscere in euangelio naturalē
hominum natiuitatem prouenire non solum ex san-
guinibus, sed etiam ex voluntate carnis & ex volun-
tate viri? Si vero tres generationis species descri-
pte dicuntur, falsum apparet, ex eo q; generatio ex
voluntate carnis, nō est diuersa a generatiōe ex san-
guinibus: cōcupiscentia q̄ppe carnis nō aliter gene-
rat filios quā p p̄mixtionē carnalē maris & femine.
Secundo an vna eadēq; volūtas sit volūtas car-
nis & voluntas viri. Nā si locutio ista p̄pria est, o-
portet ex vna p̄te vnā fateri voluntatē, quū nō inue-
niant̄ in toto genere hūano diuersæ species volūta-
tū (quāuis em̄ animalis appetitus multiplicet̄ in
plures species, voluntas tamē nō multiplicat̄) & ex
altera parte nullā dicere voluntatē carnis: q̄a volū-
tas in sola ratione est, & appetitus est ratiōalis, &
nō carnalis seu sensibilis. Si vero nō curandū cre-
dit̄ de proprietate nominū, & due voluntates quasi
duo appetitus distincte dicunt̄ (ratiōalis scilicet q̄
proprie vocat̄ voluntas, & sensibilis, q̄ appellatus
est voluntas carnis) tūc sententia teneri potuit, sed
lingua cohibenda erat: quod p̄cul ab euangelista eē

Ientaculi secūdi quæstio secūda

debet. ¶ Tertio an filij dei p adoptionē dicantur p
prie nati ex deo, an secundū p̄munē tātū vsū quo
in humanis adoptatus in filiū, dicit̄ gēntus ab il
lo per adoptionē: q̄ etiam in hac litera dicit̄ gēnt̄
ex voluntate viri. Quod em̄ p̄p̄e intelligi debeat, ex
eo videtur q̄ nisi p̄p̄e essent ex deo nati, non essent
proprie filij dei. Quod vero communiter accipien
dum sit, ex eo apparet q̄ voluntarie genuit nos, dā
do nobis sp̄ritum adoptionis filiorum in quo cla
mamus Abba pater.

Ad hanc Quæstionē dicit̄, q̄ Joānes euā
gelista triplicē ac p̄ hoc omnē i hu
manis generationis modū p̄plexus est. Prīmū q̄
vita naturalis acquiritur, et nascuntur filij hominū
ex sanguinibus viri et mulieris. Secundum quo vi
ta moralis p̄sona carni, in nobis fit ex voluntate car
nis: hoc est ex electione eorum que consonāt carni.
Et hinc nascuntur filij huius seculi: quorum vita
est circa aut necessaria aut vtilia aut delectabilia se
cundū carnem. Tertium quo vita excellens conso
na rationi, in nobis fit ex voluntate viri: hoc est ex
electione eorum que sola ratio seu virilis animus
emulanda dicat. Et hinc nascuntur filij huius q̄
seculi q̄ excellentes sunt: inter quos quidam heroes
vocantur. Ita qd̄ intendit euāgelista filios dei neq̄
ex natura simpliciter, neq̄ ex natura adiuncta volū
tate carnis (hoc est studio ad quecunq̄ spectāt ad
carnalia) neq̄ ex natura adiuncta volūtate viri (hoc
est studio officioso ad q̄cunq̄ sunt et eē p̄nt virilis
perfectionis, delectatiōis aut glorie) nasci aut fieri.
Et qm̄ ad aliquod horum trium spectat omnis ge
neratio hominum secundum quodcunq̄ esse possit

Ientaculi secūdi quæstio secūda xxviii.

bile, siue ex celo siue ex quacunq; causa naturali aut
voluntaria (vt patet discurrendo ⁊ applicando) is
deo hāc triplicem generationem negando, aperuit
euangelista aliunde querēdā esse gñonem filiorum
dei q̄ ex naturalibus aut volūtarijs causis creatis:
⁊ statim manifestauit quartum generationis mo-
dum, dicēs sed ex deo nati sunt. Nec dixit sed a deo
facti sunt (vt ceteræ creature, quas dixit ⁊ facte sunt
sed dixit, sed ex deo nati sunt: docens filios dei) tali
modo procedere a deo vt mereātur dici nati ex deo
tūm p̄pter naturalē in modo pducendi, tūm p̄pter
connaturalitatem rei producte.

Que quoniam altioris speculationis sunt (vt po-
te a Joanne euāgelista dicta) oportet altius incho-
ando, aduertere bona creata distingui in duos ordi-
nes. Unus est ordo nature: alter est ordo gratie.

In primo ordine sunt omnes substantie create, ⁊ p-
prietates, actiones, passiones, ⁊ quecunq; quomo-
dolibet eis naturaliter pueniūt. In secūdo aut quā-
tum ad propositum spectat, inueniunt quedam res
que ita sunt de ordine gratie vt sint de genere dei: vt
charitas ⁊ lūmē glorie. Bona creata primi ordinis
se habent ad deum vt artificata ad artificem, que
sunt aliena a natura artificis: vt domus, arca, nauis,
⁊ alia huiusmodi testantur relata ad suos arti-
fices. Charitas aut ⁊ lumen glorie que supremū te-
nent locum in secundo ordine, se habent ad deum,
vt connaturalia ad id cui sunt connaturalia, vt ea
que sunt secundum naturam ad naturam: sicut cale-
re ad ignē, sicut moueri deorsum ad graue. Quod
ex eo cognoscere potes: q̄a nihil horū pōt eē natura
aut p̄naturale alicu? creature create aut creabilis.

Ientaculi secūdi quæstio secūda:

Nō potest siquidē fieri aliqua creatura que sit suapte natura beata beatitudine illa q̄ consistit in fruitione promissa nobis in celesti patria, vt sit suapte natura amans deum amore charitatis, quo distinguitur filij dei a filijs pditionis: quoniā si aliqd̄ bonum posset fieri, posset esse aliqua creatura non indigens gratia dei, sed ex proprijs sue nature haberet q̄ nō posset peccare, et seipsam saluaret: scriptū est enim i. Ioan. iij. Omnis q̄ natus est ex deo, peccatum nō facit, quoniā semen ipsius in eo manet: et nō potest peccare, quoniā ex deo natus est, et rursum cap. v. omnis qui natus est ex deo non peccat, sed generatio dei conseruat eum.

Quia igitur p̄uū est deo esse naturaliter beatum dicta beatitudine, et amare naturaliter ipsum deum sic scilicet dicta charitate, cōsequēs est vt intelligamus bona creata q̄bus p̄stituunt filij dei hic q̄dem inchoatine p̄ grām charitatis, in patria vero p̄plete p̄ cōsummatā gratiā luminis glorie, esse de genere diuino, et deum se habere ad illa vt ad cognata vt ad cōnaturalia vt ad secundū naturā ipsius dei: et p̄terea relique creature facte dicunt, filij autē dei nati dicunt. Iure siquidē nasci dicunt q̄ ad p̄naturalia p̄ducunt, q̄ ad ea q̄ sunt scdm̄ dei naturā eleuāt̄ natiuitatis siquidē tā ratio quā nomē ad naturā spectat. Si itaq; ex termino p̄sideres p̄ductionē filiorū dei, natos ex deo intelliges: q̄a fiunt cognati ipi summo deo. Si modum quoq; inspicias, idē inuenies. Dupliciter siquidē aliqd̄ a voluntate efficit̄. vno modo absolute: vt quum eligim⁹ aliqd̄ exteri⁹ opari vt mederi, edificare, &c. Alio modo ex affectione: vt quum ex odio vel amore mouemur ad aliqd̄.

Ientaculi secūdi quæstio secunda xxix

Quod procedit exterius voluntarie, dicitur fieri a voluntate. Quod procedit in nobisipsis a voluntate affecta, dicitur nasci ex voluntate, quasi naturaliter illud proueniat: quia voluntas affecta per modum nature operatur: habitus enim inclinatur per modum nature. et quasi intrinseci principij rationem induit voluntas affecta: quando ex affecta voluntate firmus tales: puta mites, aut iusti, aut auari, &c. Unde Joannes euangelista eadem prepositione scilicet ex, et eodem participio scilicet nati: usus est in singulis particulis dicens. non ex sanguinibus non ex voluntate carnis, non ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt: nam si nati subintelligitur in precedentibus.

Nisi replicasset, qui non ex sanguinibus nati, neque ex voluntate carnis nati, neque ex voluntate viri nati sed ex deo nati sunt. filij siquidem hominum nati sunt in esse nature ex sanguinibus: et filij huius seculi communiter, nati sunt in esse morali ex voluntate carnis, hoc est, ex voluntate affecta carni. et similiter filij huius seculi egregie vite, nati sunt ex voluntate viri, hoc est, ex voluntate affecta virilitati.

Quorsum hec? ut percipias filios Dei similiter ex Deo natos. Voluntas siquidem Dei omnium quomodolibet creatorum causa est: sed reliquas creaturas producit quasi voluntate artificis, filios vero adoptionis producit quasi voluntate affecta: utpote ad cognatos nature diuine, ad ea que sunt secundum naturam ipsius dei: naturaliter enim afficimur ad connaturalia nobis. Et ex eadem radice profertur quod quasi principij intrinseci rationem induit in producendo filios dei: pro quanto tantum respicit principij naturalis. Ex utraque igitur parte hoc est ex pre

Ientaculi secundi quæstio secunda.

termini & ex parte principij) quātū ad moētū pro-
ducendi tantum naturalitatis diuine inuenitur in
productione filioꝝ dei, vt Joannes euangelista ad
hec aperiēda dixerit, ex deo nati sunt: vt li ex & li nas-
ti vtrāq; naturalitatem indicarent

¶ Et ne hec ficta putes, audi Petrum apostolū pri-
mo cap. ij. epistole, maxima & preciosa promissa do-
nauit nobis, vt per hoc efficiamini diuine nature
pfortes. Audi Paul. ad Rom. viij. quos presciuit
& predestinauit conformes fieri imaginis filij sui, vt
sit ipse primogenitus in multis fratribus. Vbi vides
filios dei in pfortium diuine nature eleuatos, & ad
cognitionem tantā cum deo suos filios predestina-
tos, vt fratres sint primogeniti filij omnino natura-
lis veritq; dei, illum siquidē deus natura genuit vtz
deum: nos autem volūtate genuit vt sumus primi-
tie creaturarum, vt dicitur Jac. i. **¶** Vide demū
q; Joannes euangelist. tanti fecit mysterium p hec
verba prolatum de filijs dei, vt ne hoc impossibile
crederetur, attulit pro testimonio id quod est ma-
xime supermirabile, scilicet mysterium incarnatio-
nis: subdit enim, & verbū caro factū est. Tanquam
diceret, vt credas homines nasci filios dei, scito de-
um esse factum carnem, vt habes in glosa. Sunt i-
gitur in supremo totius vniuersi gradu locati filij
dei, qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate affe-
cta carni, neq; ex voluntate affecta virilitati, sed ex
deo nati sunt

¶ Ad quesita autē dubitādo, ordinate rñdē-
do dī, Et ad pñm qdē, q; tres
gñationes excludunt p hāc triplicē negationē, & q;
gñatio ex volūtate carnis, nō appellat hic gñatio

Tentaculi secundi quaestio tertia. xxx

qua sunt hoies s'm eē nature, sed qua sunt s'm eē mo-
rale ex voluntate affecta h'modi carnalibus, quales
cōiter emergunt filij bui⁹ seculi ex h'mōi affectibus
alij prudentes rectores, alij negociatores, et id gen⁹
reliq. Ad s'm vō q' hic est sermo de voluntate ipie
et vna ponit voluntas s'm substantiā, due at s'm af-
fectū. Voluntas siquidē vna et eadē s'm se est q' est
carnis et viri, s; gēnat' ppter diuersas affectōes al-
tera ad ea q' virilis excellētie sunt: et vocat' volūtas
viri, altera ad ea q' carnalis necitatis vtilitatis aut
delectatiōis sunt: et vocat' volūtas carnis. Ad tē-
tū at, q' sermo euāgeliste est de natiuitate ipie, q'
tum tñ suffert subiecta materia. Et em̄ ex dictis a-
liqualis coniectura haberi potest, non fiunt et sunt
filij dei adoptiui vt sunt et fiunt filij adoptiui homi-
num, sed eleuantur in consortium et cognationem
diuine nature, et propterea Iohannes euangelista
quum dixisset, dedit eis potestatem filios dei fieri,
curauit tanto studio aperire modum quo fiunt fi-
lij dei, et post tot negatiuas manifestauit modū, sci-
licet q' ex deo nati sunt. Dixi autem notanter posse
coniecturam nunc haberi: quia idem Iohannes di-
cit: nunc filij dei sumus, et nondum apparuit quid
erimus: quum apparuerit similes deo erimus.

Hec de secunda questione.

Circa Tertiam questionem de verbis a-
postoli (quid faciunt qui baptizan-
tur pro mortuis, si omnino mortui non resur-
surgunt vt quid et baptizantur pro illis) difficul-
tas occurrit, ex eo quod sermo iste est vel de repres-
sibili vel de laudabili baptismo. Nam si de vi-
tuperabili baptismo, quo qdam forte baptizabanē